

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 10 Ιανουαρίου 2026
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΑΓΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- A1.** 1-Σ: οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον
2-Λ: Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι
3-Λ: ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν
4-Σ: τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων
5-Σ: Ὡστε φιλοσοφητέον

B1.

Ο Επίκουρος στο παραπάνω απόσπασμα από την Ἐπιστολὴ πρὸς Μενοικέα επιδιώκει να τεκμηριώσει την προτροπὴ του πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξαρτήτως ηλικίας ὅτι πρέπει να φιλοσοφούν (ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι). Αρχικά, ο Επίκουρος εἰσάγει με ἔντονες δεοντολογικὲς διατυπώσεις (μῆτε μελλέτω, μῆτε κοπιάτω) τὴ θέση του ὅτι ἡ φιλοσοφία εἶναι γιὰ ὅλους εἴτε εἶναι νέοι εἴτε ηλικιωμένοι (εἴτε καὶ μεσήλικες) καὶ τὴν αιτιολογεί (γὰρ) με διπλὴ ἔντονη ἀρνήση (οὔτε ... οὔτε) κατὰ τρόπον συμμετρικὸ ἀναιρώντας τὶς πιθανὲς υποθετικὲς ἀντιρρήσεις-προφάσεις γιὰ δῆθεν ηλικιακὴ ἀκαταλληλότητα. Κοινὴ ἐπιδίωξη σε ὅλες τὶς ηλικίες: ἡ ψυχικὴ υγεία (πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον), με ἄλλα λόγια ἡ εὐδαιμονία. Ἡ δεύτερη περίοδος τοῦ ἀποσπάσματος ἀποτελεῖ ἀναδιατύπωση τῆς ἰδίας θέσης-αιτιολόγησης με συνώνυμες διατυπώσεις: ἄωρος= μῆπω ὑπάρχειν ὥραν / μῆπω παρεῖναι τὴν ὥραν, πάρωρος= παρεληλυθέναι τὴν ὥραν / μηκέτι εἶναι τὴν ὥραν, πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον= πρὸς εὐδαιμονίαν. Ἡ τρίτη περίοδος τοῦ ἀποσπάσματος συνιστᾷ τὴ συμπερασματικὴ (ὥστε...) διατύπωση τῆς εἰσαγωγικῆς θέσης (δεοντολογικὴ διατύπωση/χρήση ρηματικὸ ἐπιθέτου) πλαισιωμένης με νέο ἐπιχείρημα, ἐπίσης κατὰ συμμετρικὸν τρόπον διατυπωμένο (τῷ μὲν ... τῷ δέ):

Οἱ νέοι, καθὼς θα γερνοῦν, θα τείνουν να διασώσουν τὴ νεότητά τους, ἀπὸ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὰ ὅσα ἐγίναν.

Οἱ ηλικιωμένοι, θα νιώθουν νέοι στα γεράματά τους, λόγω τῆς ἐλλείψεως φόβου γιὰ τὰ μελλοντικὰ δεινὰ ἢ καὶ τὸν θάνατο.

Γιὰ τὸν Επίκουρο τόσο ἡ εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅσα συμβαίνουν στὴ ζωὴ, ὅσο καὶ ἡ ὑπέρβαση τοῦ φόβου γιὰ τὸ μέλλον ἢ καὶ τὸν θάνατο συνιστοῦν τὸ τελικὸ ζητούμενο μίας συνεποῦς φιλοσοφικῆς στάσης, σύμφωνα με τὶς ἀρχές τῆς ἐπικούρειας

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2026
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(α)**

διδασκαλίας. Ο συλλογισμός ολοκληρώνεται με την καταληκτική φράση (και πάλι με δεοντολογικό ύφος) και τον βασικό όρο: Μελετᾷν οὖν χρῆ τὰ ποιούντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν. Ἡ εὐδαιμονία αποτελεί τον ἀπώτερο στόχο ενός ἀνθρώπου, καθὼς ἡ παρουσία της ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ νὰ ἔχουμε τὰ πάντα, ἐνὼ ἡ ἀπουσία της ἐπιβάλλει νὰ κάνουμε τὰ πάντα γιὰ νὰ τὴν ἀποκτήσουμε. [322 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἠθικὰ Νικομάχεια, Β 2.1-4, 1103b26-1104a5

Για τον Επίκουρο η φιλοσοφία προορίζεται για όλους τους ανθρώπους και δεν είναι μια θεωρητική γνώση αλλά έχει κυρίως πρακτικό χαρακτήρα, είναι ένας τρόπος ζωής που μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην ευδαιμονία, τον ἀπώτερο σκοπό της ζωής. Στόχος της φιλοσοφίας είναι νὰ προστατέψει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς παγίδες ποὺ συναντᾷ στὸν δρόμο πρὸς τὴ γαλήνη, τὴν ἡδονή καὶ τὴν ἐλευθερία τοῦ βίου του. Για τὸν Επίκουρο δὲν εἶναι, ὅμως, μόνο μιὰ μέθοδος ποὺ τὴ χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ πετύχουμε ἕναν σκοπό, εἶναι ἐργαλεῖο καὶ συγχρόνως στάση ζωῆς. Ὁ Επίκουρος συνδέει τὴ φιλοσοφικὴ ἀναζήτηση με τὴν εὐτυχισμένη ζωὴ.

Αντίστοιχα καὶ ἡ ἀριστοτελικὴ ἠθικὴ εἶναι ἐξαρχῆς προσανατολισμένη ὄχι στὴ γνώση ἀλλὰ στὴν πράξη. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἀναζητᾷ ἀπόλυτες ἀξίες καὶ ἀκαταμάχητες ἀλήθειες, ἀλλὰ ἐξετάζει τὴν ἠθικὴν πράξιν μέσα σὲ συγκεκριμένα ἱστορικὰ συμφραζόμενα καὶ χωροχρονικά πλαίσια (π.χ. πόλη-κράτος). Ἡ ἠθικὴ πράξις εἶναι ἀρρηκτὰ συνδεδεμένη με τὸν καιρὸν, τὴν χρονικὰ ἐντοπισμένη συγκυρία. Οἱ ἄλλες ἐπιστήμες ὑπάρχουν γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς γνώσης, ἡ φιλοσοφία, ὅμως, ἔχει σκοπὸ, με τὴ γνώση ποὺ προσφέρει, νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο νὰ γίνῃ καλύτερος τόσο γιὰ τὸν εαυτό του ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ νὰ τὸν ὁδηγήσει στὴν εὐδαιμονία (...ἡ παρούσα φιλοσοφικὴ μας ἐνασχόληση δὲν ἔχει ὡς στόχο τῆς, ὅπως οἱ ἄλλες, τὴ θεωρητικὴ γνώση...εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξετάσουμε τὸ θέμα «πράξεις»). Ὁ Ἀριστοτέλης παροτρύνει πρὸς τὴ φιλοσοφία, ἡ ὁποία χάρις στὸν λόγον (οἱ πράξεις μας πρέπει νὰ κατευθύνονται ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον), θὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο νὰ διακρίνῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακὸ, τὸ ωφέλιμο ἀπὸ τὸ βλαβερό, τὸ δίκαιο ἀπὸ τὸ ἀδίκον καὶ με τὶς ἐπιλογές του νὰ συμβάλλῃ στὴν εξασφάλιση τῆς εὐδαιμονίας ὄχι μόνο τῆς ατομικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς συλλογικῆς, τῆς πόλεως του. [277 λέξεις]

B3.: 1-α, 2-β, 3-α, 4-α, 5-β**B4.α.**

Α=1

Β=2

Γ=3

Δ=2

B4.β.

Υπαρκτικός, ώριμος, προσιτός, ρητός, ουσιώδης, σχήμα

B. ΑΔΙΑΚΤΟ

A1. «Διότι, από τη μια, στους δικούς μου λόγους υπάρχει το εξής: να μην παραχωρήσετε τίποτε από τα δικά σας δικαιώματα ούτε να περιβάλετε την πόλη με κανενός είδους ντροπή, αλλά, υπερασπιζόμενοι τα δικάιά σας, να έχετε την ελπίδα ότι θα αγωνιστείτε καλύτερα από τους εχθρούς σας· ενώ, από την άλλη, στους λόγους αυτών (δηλ. των αντιπάλων) περιέχεται ότι η Μεσσήνη έχει ήδη αποστατήσει, και ότι, έχοντας προηγουμένως διαπράξει αυτό το σφάλμα απέναντί σας, είναι δυνατόν να αποτύχετε και ως προς το συμφέρον και ως προς το δίκαιο και ως προς όλα τα άλλα που προσδοκάτε. Γιατί ούτε αυτό ακόμη είναι φανερό, ότι, αν κάνουμε αυτά που μας διατάζουν, θα εξασφαλίσουμε πλέον με βεβαιότητα την ειρήνη.»

Γ2. Στο συγκεκριμένο κείμενο ο Αρχίδαμος υποστηρίζει ότι το δίκαιο θριαμβεύει παντού. Αρχικά, θεωρεί ότι το δίκαιο είναι πιο σημαντικό από όλα και ότι κανείς δεν θα μπορούσε να τον πείσει με λόγια για το αντίθετο. Την άποψή του την τεκμηριώνει υποστηρίζοντας πως για χάρη του δικαίου θεσπίζονται οι νόμοι και υπάρχει ευγενής άμιλλα ανάμεσα στους καλούς και ενάρετους ανθρώπους (Ὅρῳ γὰρ καὶ τοὺς νόμους ἔνεκα τούτου κειμένους καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐπὶ τούτῳ φιλοτιμουμένους). Επιπλέον, πιστεύει ότι το δίκαιο αποτελεί το ιδιαίτερο μέλημα των πόλεων που διοικούνται σωστά (καὶ τὰς εὖ πολιτευομένας πόλεις περὶ τούτου μάλιστα σπουδαζούσας). Για τον Αρχίδαμο, σύμφωνα με το δίκαιο ἔληξαν ὅλοι οἱ πόλεμοι στο παρελθόν και ὄχι βάσει τῶν δυνάμεων τῶν αντιπάλων (ἔτι δὲ τοὺς πολέμους τοὺς προγεγενημένους οὐ κατὰ τὰς δυνάμεις, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον τὸ τέλος ἅπαντας εἰληφότας). Σύμφωνα με τον ίδιο, ο ανθρώπινος βίος σώζεται χάρη στη αρετή, ενώ εξαιτίας της κακίας καταστρέφεται (ὅλως δὲ τὸν βίον τὸν τῶν ἀνθρώπων διὰ μὲν κακίαν ἀπολλύμενον). Βάσει ὅλων τῶν προηγούμενων καταλήγει στο συμπέρασμα πὼς ὅσοι φέρονται ἀπρεπῶς και ξεπερνούν τα ὅρια στις καλές στιγμές τους διακατέχονται ἀπὸ ἀπογοήτευση και ὄχι ἐκεῖνοι που πρόκειται νὰ ἐκτεθοῦν σε κίνδυνο για τα δίκαια (ὥστ' οὐκ ἄθυμειν δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων κινδυνεύειν μέλλοντας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τοὺς ὑβρίζοντας και τοὺς τὰς εὐτυχίας μὴ μετρίως φέρειν ἐπισταμένους).

Γ3.α.

- τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς: τοῖς ἀνδράσι(ν) τοῖς καλλίοσι(ν)
- ἅπαντας: ἀπασῶν
- τῆς αἰρέσεως: τὴν αἵρεσιν
- εὖ: ἄμεινον

Γ3.β.

- Ὅρῳ: ὁφθεῖτε
- εἰληφότας: εἰλήμμεθα
- ἀθυμείν: ἀθύμει
- ἐλέσθαι: ἐλόντος
- διαφερούσης: διενήνεζο

Γ4.α.*ὕπ' οὐδενὸς ἂν ἐγὼ λέγοντος πεισθείην.***Γ4.β.****φιλοτιμουμένους:** κατηγορηματική μετοχή (από το ρήμα ὀρώ), συνημμένη στο ἄνδρας**ἄθυμειν:** υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος δεῖ και τελικό απαρέμφατο**κινδυνεύειν:** αντικείμενο της μετοχής τοὺς μέλλοντας και τελικό απαρέμφατο**διαφερούσης:** γενική απόλυτη, αιτιολογική μετοχή**Γ4.γ.** Η δομή του υποθετικού λόγου διαμορφώνεται ως εξής:**Υπόθεση:** εἰ τὸ μὲν ὁμολογούμενον ἀποδοκιμάσαιτε**Απόδοση:** πῶς οὐκ ἂν ποιήσαιτε καταγέλαστονΠρόκειται για έναν απλό και ανεξάρτητο υποθετικό λόγο που δηλώνει **την απλή σκέψη του λέγοντος**